

Марказий
банк раисига
янги ўринбосар
тайинланди

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони билан Бехзод Сайлихонович Ҳамраев Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Раисининг ўринбосари этиб тайинланди. Унинг зиммасига пул-кредит сиёсати, монетар операциялар, статистика ва тадқиқотлар йўналишларини назорат қилиш юклатилган.

Шу кунгача у Марказий банкнинг Пул-кредит сиёсати департаменти директори лавозимида ишлаб келаётган.

Б. Ҳамраев 1983 йил Бухоро вилоятида туғилган. 2006 йили Тошкент Давлат иқтисодиёт университети магистратурасини, 2016 йили Япониянинг сиёсий фанлар миллий институтини тамомлаган. Эконометрика ва статистика магистри даражасига эга.

Меҳнат фаолиятини Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлигида бошлаган. 2008 йилдан буён Марказий банк тизимида фаолият кўрсатиб келмоқда.

Cbu.uz

“ТУРОНБАНК” 101,3 МИЛЛИОН ЕВРОГА ТЕНГ ШАРТНОМАЛАР ИМЗОЛАДИ

Мамлакатимизда қайта тикландиган энергия манбалари ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, улардан унумли фойдаланиш, шунингдек, мавжуд гидроэлектростанцияларни модернизация қилиш ҳамда замонавий техника ва технологиялар билан жиҳозлаш ишларига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Президентимизнинг “2017 — 2021 йилларда қайта тикланувчи энергетикани янада ривожлантириш, иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳада энергия самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари дастури тўғрисида”ги Қарорига республика-мизнинг иқтисодиёт тармоқларида ва ижтимоий соҳасида энергия самарадорлигини ошириш ва қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойдаланишни кенгайтириш бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, мазкур Қарор ижроси юзасидан “Ўзбекидроэнерго” АЖ ва “Туронбанк” АТБ томонидан шу кунга қадар 14 та кичик ГЭСларни қуриш ва мавжуд ГЭСларни замон талабларига мослаштириш мақсадида Хитой “Эксимбанки”дан 209,9 миллион АҚШ долларига тенг кредит линиялари жалб этилди.

Шу каби саъй-ҳаракатлар натижасида 2019 йилда лойиҳа қуввати 11,4 МВт, ўртача йиллик ишлаб чиқариш ҳажми 38,4 миллион кВт/с бўлган “Туябўғиз сув омбори қошида кичик ГЭС қурилиши” ва лойиҳа қуввати 12,0 МВт, ўртача йиллик ишлаб чиқариш ҳажми 72,8 миллион кВт/с

“Катта Фарғона каналида кичик ГЭСлар каскади қурилиши” лойиҳалари амалга оширилди. Жорий йилда эса худди шундай яна 7 та ҳар жиҳатдан замонавий гидроэлектростанциялар ишга туширилиши режалаштирилган.

Шу ўринда таъкидлаш керакки, давлатимиз раҳбарининг Қарорига белгиланган устувор вазифаларни ҳаётга татбиқ этиш бўйича халқаро ҳамкорлик ишлари ҳам олиб бориляпти.

(Давоми 2-саҳифада)

“Микрокредитбанк” АТБ банк мижозларининг вақтини тежаш мақсадида кредит бериш жараёнини соддалаштирган ҳолда “Скоринг модули” тизимини ишлаб чиқди. Аини дамда ушбу тизимни ишга тушириш жараёни кетмоқда.

“МИКРОКРЕДИТБАНК” БИР СОАТ ИЧИДА КРЕДИТ АЖРАТАДИ

Тизимнинг афзаллиги шундаки, у орқали жисмоний шахслар бир соатда, юридик шахслар эса уч соатда ичида кредит олиш имконига эга бўладилар. Бу жараёнда мижозларнинг кредитга лаёқатлилиги онлайн дастурлар орқали таҳлил қилинади.

Бу ҳақда жорий йилнинг 30 январь куни Ўзбекистон Республикаси Президент Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида “Микрокредитбанк” томонидан тадбиркорликни молиявий қўллаб-қувватлаш бора-сида олиб борилаётган ишлар” мавзусида

бўлиб ўтган матбуот анжуманида маълум қилинди.

Тадбирни “Микрокредитбанк” АТБ Бошқаруви Раиси ўринбосари Азиз Низамов очиб, банк томонидан ўтган йилларда эришилган натижаларга тўхталиб ўтди.

Шундан сўнг, Кредит фаолиятини ташкил қилиш департаменти ва Чакана кредитлаш департаменти мутахассислари банк томонидан ўтган йилда тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўйича амалга оширилган ишлар хусусида батафсил маълумот берди.

(Давоми 3-саҳифада)

“ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК” УЧИНЧИ БОР БИРИНЧИ Инвестицион фаоллик рейтингини

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси раҳбари ва Марказий банки раиси томонидан 2019 йил 23 январда тасдиқлаган, Тижорат банкларининг 2019 йилда инвестиция фаолиятини жадаллаштиришга қаратилган “Йўл харита”сининг 21 ва 22 бандларига асосан ишлаб чиқилган Методология мезонларига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси банклари Ассоциацияси ва “Ahbor-Reyting” рейтинг агентлиги томонидан тижорат банкларининг

2019 йил инвестицион фаоллик даражаси ўрганилди.

Йил давомида республикада фаолият юритаётган 30 та тижорат банкидан 26 та банк ишлаб чиқаришни модернизациялаш, техник ва технологик янгилаш, замонавий технология асосида рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этиш мақсадларига 106739,7 млрд. сўмлик 2011 та инвестицион лойиҳани молиялаштириш учун танлаб олинган.

(Давоми 8-саҳифада)

Жорий йилнинг 25 январь куни Марказий банкда тижорат банклари ва Марказий банкнинг ҳудудий Бош бошқармалари раҳбарлари иштирокида банкларнинг 2019 йилдаги фаолияти якунлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномасида банк-молия тизимини ривожлантириш юзасидан белгилаб берилган устувор вазифаларига бағишланган кенгайтирилган Бошқарув йиғилиши ўтказилди.

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ 2019 ЙИЛДАГИ ФАОЛИЯТИ ЯКУНЛАРИ БЎЙИЧА ЎТКАЗИЛГАН КЕНГАЙТИРИЛГАН БОШҚАРУВ ЙИҒИЛИШИ ҲАҚИДАГИ МАРКАЗИЙ БАНК ХАБАРИ

Марказий банк раиси ўз чиқишида ўтган даврда банк тизимини ислоҳ қилиш бўйича эришилган асосий кўрсаткичлар ва натижалар хусусида маълумот берди. Шу билан бирга, банк тизимидаги мавжуд камчиликлар ва эътибор қаратилиши лозим бўлган вазифаларга тўхталиб ўтилди.

Йиғилишда Давлатимиз раҳбарининг Мурожаатномасида банк тизимидаги ислохотлар жараёнига берилган баҳо ва мавжуд камчиликлар бўйича билдирилган танқидий фикрларга алоҳида эътибор қаратилиб, банк тизимининг ҳолати ва молиявий барқарорлигининг таваккалчиликлари стресс-тест натижалари асосида таҳлил этилди.

Шу билан бирга, тижорат банклари раҳбарларини банк муассасаларининг замонавий бизнес усулларини жорий этиш бўйича масъулиятини ошириш зарурлиги қайд этилди. Банк бизнесида илгор технологиялар ва услубларни жорий этиш юзасидан тижорат банкларига қўйиладиган талаблар таъкидлаб ўтилди.

Йиғилиш давомида банк муассасалари раҳбарларига тегишли тавсиялар ва кўрсатмалар берилди. Шу жумладан,

банкларнинг молиявий барқарорлигини мустаҳкамлаш, корпоратив бошқарув стандартларини жорий этиш;

банклар фаолиятида трансформация жараёнини амалга ошириш ва банк хизматларининг янги турларини жорий қилиш;

кредит портфели сифатини ошириш ва диверсификациялаш билан боғлиқ муаммоларни бартараф этиш;

банклар томонидан кўрсатиладиган хизматлар сифатини ошириш ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш;

банк хизматларидан фойдаланиш шартлари билан расмий веб-сайтларда, ижтимоий тармоқларда ва бошқа ахборот манбаларида келтирилаётган хизматлар тўғрисида ишончли маълумотларни тақдим этиш орқали миқозларнинг хабардорлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилиши қайд этилди.

Мурожаатномада келтирилган асосий устувор вазифалардан келиб чиққан ҳолда, ислохотлар самарадорлигини ошириш зарурлиги таъкидланди. Бу ўз навбатида, банк хизматлари доирасини кенгайтириш ва сифатини ошириш, банкларнинг фаолияти самарадорлиги ва мустақиллигини таъминлаш ҳамда банк тизими барқарорлигини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Шунингдек, йиғилишда банк тизимида 2020 йилда амалга оширилиши режалаштирилган бошқа устувор вазифалар ҳам муҳокама қилинди.

Cbu.uz

“ТУРОНБАНК” 101,3 МИЛЛИОН ЕВРОГА ТЕНГ ШАРТНОМАЛАР ИМЗОЛАДИ

Реклама ўрнида

(Бошланиши 1-саҳифада)

Хусусан, пойтахтимизнинг “Nyatt regency” меҳмонхонасида “Туронбанк” АТБ ва Россиянинг “Ривожланиш ва

ташқи иқтисодий фаолият банки” Давлат корпорацияси раҳбарияти ўртасида яна учта гидроэлектростанцияни куриш ва 1 та ГЭСни мо-

дернизация қилиш бўйича умумий қиймати 101,3 миллион еврога тенг 3 та қарз шартномаси имзолангани ҳам фикримизнинг ёрқин далилидир.

Ушбу ҳамкорлик натижасида барпо этиладиган гидроэлектростанцияларда йилига ўртача 776,5 миллион кВт/с электр энергияси ишлаб чиқарилади. Дарҳақиқат, аҳоли фаровонлиги ҳамда юртимиз тараққиётида электр энергиясининг ўрни алоҳида. “Ўзбекгидроэнерго” АЖ ҳамда “Туронбанк” АТБ билан ҳамкорликда амалга ошираётган истиқболли лойиҳалари эса, ана шу мақсадга йўналтирилгани билан ҳам алоҳида аҳамиятга эга.

Банк ахборот хизмати.

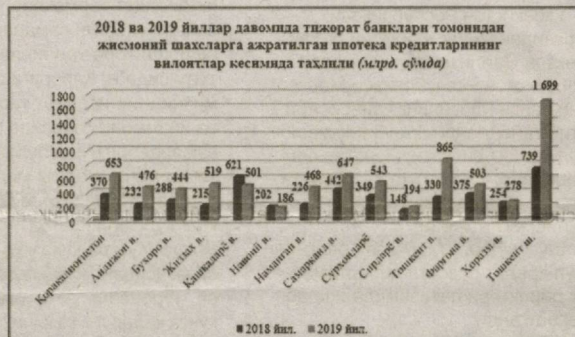
СТАТИСТИКА

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ТОМОНИДАН ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРГА АЖРАТИЛГАН ИПОТЕКА КРЕДИТЛАРИ

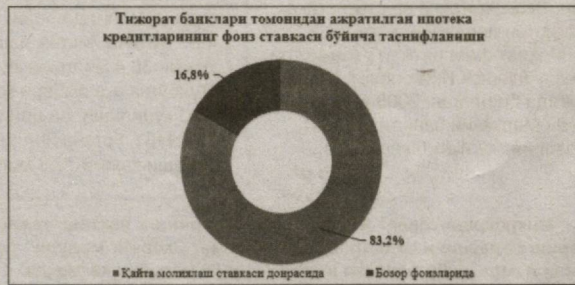
2019 йил давомида тижорат банклари томонидан 67 261 нафар жисмоний шахсга 7,9 трлн. сўм миқдоридан (2018 йилга нисбатан 66,6 фоизга ёки 3,2 трлн. сўмга кўп) ипотека кредитлари ажратилган.

Мазкур давр мобайнида ажратилган ипотека кредитларининг энг юқори ўсиш кўрсаткичлари Тошкент шаҳри (960 млрд.сўм), шунингдек, Тошкент (535 млрд.сўм) ва Жиззах вилоятлари (304 млрд. сўм) ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси (283 млрд. сўм) ҳиссасига тўғри келмоқда.

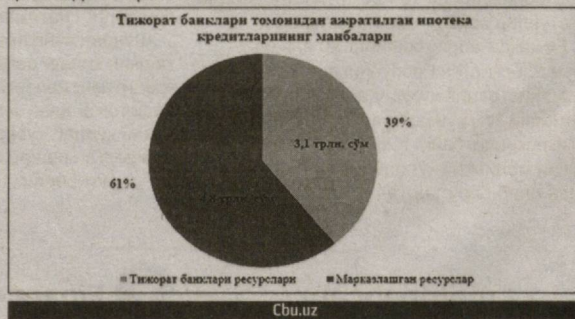

2019 йилда ажратилган ипотека кредитларининг 96,5 фоизи (7,7 трлн. сўм) бирламчи бозорга, 3,5 фоизи (268 млрд. сўм) иккиламчи бозорга йўналтирилган. 2018 йилда мазкур кўрсаткич мос равишда 94,6 фоизи (4,5 трлн.сўм) ҳамда 5,4 фоизи (244 млрд. сўм) ташкил этган.

Шунингдек, ипотека кредитлар таркибида имтиёзли асосда (қайта молиялаш ставкаси доирасида) ажратилган кредитлар улуши 83,2 фоизни (6,6 трлн. сўм), бозор фоизларида ажратилган кредитлар улуши эса 16,8 фоизни (1,3 трлн. сўм) ташкил қилади.

2019 йилда жисмоний шахсларга берилган ипотека кредитларининг 4,8 трлн. сўми (61 фоизи) марказлашган ресурслар, 3,1 трлн. сўми (39 фоизи) тижорат банклари ресурслари ҳисобидан ажратилган.

Cbu.uz

“МИКРОКРЕДИТБАНК” БИР СОАТ ИЧИДА КРЕДИТ АЖРАТАДИ

(Бошланиши 1-саҳифада)

Таъкидландики, 2019 йил давомида банк томонидан жами 3810,9 млрд.сўмлик кредит ажратилиб, 43214 та янги иш ўринлари яратилган. Бу 2018 йилга нисбатан 54 фоизга кўп деганидир. Мазкур маблағлар асосан, саноат, транспорт ва алоқа, қишлоқ хўжалиги ва маиший хизмат кўрсатиш каби бир қатор муҳим соҳаларга йўналтирилди.

Шунингдек, Президент таъаббуси билан аҳолини тадбиркорликка кенг жалб қилиш йўналишида ишлаб чиқилган дастурлар ижроси доирасида банк томонидан ўтган йилда 40 929 та мижозга 814 млрд.сўм миқдорда имтиёзли

кредитлар ажратилди.

Хусусан, ҳунармандчиликни янада ривожлантириш доирасида 2019 йил давомида 498 та мижозга 17,1 млрд.сўм, “Ҳар бир оила – тадбиркор” дастурини амалга ошириш учун 35 968 та мижозга 606 млрд.сўм, аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича 644 та мижозга 16 млрд.сўм, фермер, деҳқон хўжалиқлари ва томорқа ер эгаларини иқтисодий қўллаб-қувватлаш мақсадида 787 та мижозга 15 млрд.сўм, “Ёшлар – келажимиз” дастури доирасида 303 та мижозга 104 млрд.сўм кредитлар ажратилди.

Тадбирда қўнчилик тармоғини ривожлантириш борасида ҳам маълумотлар берилди. Хусусан, ўтган

даврдан банк кўмагида 122 та қўнчиликка ихтисослаштирилган хўжаликлар ташкил қилиниб, қўнчилик соҳасини молиявий қўллаб-қувватлаш учун жами 1 316 та мижозга 62,4 млрд.сўм, миқдорда кредитлар берилди.

Шунингдек, “Ҳар бир оила – тадбиркор” давлат дастури доирасида барча тижорат банклари томонидан қўнчилик билан шуғулланувчи 4 397 та юридик ва жисмоний шахсларга қарийб 101,1 млрд.сўмлик имтиёзли кредитлар ажратилди. Бу каби ишларни жорий йил ҳам давом эттирган ҳолда банк томонидан қўнчиликка ихтисослашган агрокластерлар ташкил этиш ишлари жадал кетмоқда.

Матбуот анжумани давомида мижозларга янада қулайликлар яратиш ва турмуш тарзини яхшилаш мақсадида тизимда ахборот технологияларини қўллаш орқали янги банк хизматлари ҳамда “модулли” кредитлаш асосида янги кредит турларини фаол жорий қилиш режалаштирилганлиги хусусида ҳам сўз борди.

Таъкидланишича, банкнинг “МКВ-mobile” иловаси орқали доимий даромадга эга бўлган жисмоний шахсларга тўлов қобилиятдан келиб чиққан ҳолда скоринг таҳлили асосида ҳеч қандай ҳужжатларсиз, банкка келмасдан электрон тарзда офферта шартномаси орқали 12 ой муддатга онлайн

истеъмол кредити ажратишни жорий қилиш, фуқаролар томонидан кредит олиш учун “mkb.uz” – банк сайти орқали онлайн кредит буюртмалари тақдим қилиш дастурини ишга тушириш, онлайн кредитлар ажратишда бошқа банк пластик картчаси орқали иш ҳақи олган фуқароларга ҳам микроқарз ажратиш, бунда “SV-gate” канали орқали скоринг моделини жорий қилган ҳолда, банк мобиль иловасига қўшимча ва ўзгартиришлар киритилади.

Тадбир сўнггида банк мутахассислари журналистлар томонидан берилган барча саволларга батафсил жавоб беришди.

Рустам ПЎЛАТОВ

“ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК”ДАН ЯНА ТЎРТТА БАНК ХИЗМАТЛАРИ МАРКАЗИ

Яқинда “Ўзсаноатқурилишбанк” Тошкент, Бухоро, Хива ва Когон шаҳрида навбатдаги Банк хизматлари марказларини ишга туширди.

Жорий йилнинг 24 январь кунини Президентининг парламентга Мурожаатномасида банк тизимини ривожлантириш учун бу йил кескин чоралар кўриш лозимлиги қайд этилиб, 2020 йилдан бошлаб ҳар бир банкда кенг қўламли трансформация дастури амалга оширилиши таъкидланди.

“Ўзсаноатқурилишбанк” томонидан замонавий стандартларни жорий қилишга қаратилган трансформация жараёнлари фаол амалга татбиқ қилинмоқда. Мижозларга

хизмат кўрсатиш тизими тубдан такомиллаштирилиб, замонавий банк хизматлари ва маҳсулотлари ишлаб чиқилмоқда.

Худудларда янгидан янги замонавий Банк хизматлари марказлари ташкил этилаётгани “Ўзсаноатқурилишбанк”нинг “банк мижоз учун” тамойилига содиқлигининг амалдаги тасдиғи бўлмоқда. Хусусан, биргина 2019 йилда 35 та Марказ, инфоофис ва банкоматларга эга 55 та 24/7 офиси ишга туширилди.

Яқинда банкнинг Яшнобод, Тўқиччилик, Қоровулбозор ҳамда Хо-

разм филиаллари қошида навбатдаги Банк хизматлари марказлари ҳамда 24/7 офисларининг очилиши бўлиб ўтди.

Марказларда малакали банк ходимлари юридик ва жисмоний шахсларга кенг қўламли банк ва консалтинг хизматлари кўрсатади. Мижозларга, хусусан, миллий ва хорижий валютада ҳисоб рақамлар очиш, улар бўйича ҳисоб-китобларни юритиш, кредит олиш учун ариза бериш, омонатларни расмийлаштириш, барча турдаги тўловлар ҳамда халқаро пул ўтказмаларини амалга

ошириш имконияти яратилган.

24/7 офислари миллий ва халқаро пластик карталардаги маблағларни нақдлаштириш, коммунал, уяли алоқа операторлари, шаҳар телефонлари, кабель телевидениеси, интернет хизмати учун тўловларни ҳафтанинг исталган куни, сутканинг исталган вақтида амалга ошириш имконини беради. “Ўзсаноатқурилишбанк” томонидан ихчам ва замонавий марказлар ташкил этиш ишлари фаол давом этмоқда.

Банк Ахборот хизмати

РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ РИВОЖЛАНИШИ ШАРОИТИДА БАНК-МОЛИЯ ТИЗИМИ ОЛДИДАГИ ВАЗИФАЛАР

Нодир ЖУМАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис
Қонунчилик палатаси депутати, иқтисод
фанлари доктори, проф.

2020 йил 24 январь куни муҳтарам Президентимиз Шавкат Мирзиёев Олий Мажлисга йўллаган мурожаатномаларида 2020 йилни – “Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили” деб эълон қилди. Таъкидлаш лозимки, ушбу мурожаатномани нафақат 2020 йил учун Дастур, балким, мамлакатимизни яқин ўрта муддатга тараққиёт йўлини белгилаб берувчи фундаментал аҳамиятга эга бўлган тарихий ҳужжат сифатида баҳолаш зарур.

Президентимиз мурожаатномада 2020 йилнинг бош вазифаси сифатида макро-иқтисодий барқарорлиқни таъминлаш ва инфляцияни жилволашни белгилаб берди. 2020 йилдан инфляцияни таргетлаш тизимини жорий этиш бўйича қатор вазифалар белгилаб берди.

Макро-иқтисодий барқарорлик – иқтисодиётнинг барқарор ўсиши ҳамда аҳоли фаровонлиги ошишининг кафолатидир. Мамлакатда инфляция даражасини пасайтириш Марказий банкларнинг бош мақсадига айланган. Инфляциянинг юқори даражада намён бўлиши иқтисодий ўсишнинг секинлашига ва аҳоли даромадлари реал қийматининг тушиб кетишига олиб келади. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки инфляция даражасини 2021 йилда 10 фоизгача пасайтириш ҳамда 2023 йилда 5 фоиз даражадаги доимий инфляция мақсадни ўрнатди. 2020 йилнинг 1 январидан бошлаб пул-кредит сибсати механизмларини босқичма-босқич инфляция таргетлаш режимига ўтказишни ўз олдига мақсад қилган эди. Бунга Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 13 сентябрдаги “Пул-кредит

сиёсатини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3272-сонли Қарори асос бўлганлигини таъкидлашимиз лозим.

Шу жиҳатдан, Давлатимиз раҳбари томонидан ушбу масала алоҳида тўхталиб ўтишлари, биринчидан, аҳоли фаровонлигини оширишга қаратилган бўлса, иккинчидан, аҳоли даромадларини ҳимоя қилиш, уларнинг даромадлари қадрини пасайишни олдини олишга қаратилган чора-тадбирларни ўз ичига олиши билан аҳамиятлидир.

Шунингдек, мурожаатномада банк тизимини ривожлантириш бўйича 2020 йилда кескин чоралар кўриш лозимлиги белгилаб берилди. Хусусан, банк тизимида рақамли технологиялардан фойдаланиш, янги банк дастурларини жорий этиш масаласида миллий банк тизимини анча орқада қолаётгани таъкидланди.

Мурожаатномада кўрсатилган банк тизимидаги амалга оширилиши лозим бўлган ислохотларни муҳтарам Президентимиз раҳбарлигида ўтган 2019 йил 25 октябрь кундаги танқидий йиғилишда ҳам тўхталиб ўтилган эди. Хусусан, банк тизимини ислох қилиш, тижорат банкларининг инвестицион салоҳиятини ошириш –

тижорат банкларининг актив операцияларини ривожлантиришга, уларни фойдасини оширишга хизмат қилади, балки шунингдек, иқтисодиётни модернизациялашга, бозор шароитларига мос қонунлар асосида рақобатбардошлигини ошириш зарурлиги шулар жумласидандир.

Шуни мамнуният билан таъкидлаш лозимки, яқинда янги таҳрирда қабул қилинган “Валютани тартибга солиш тўғрисида”ги, “Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тўғрисида”ги, “Банк ва банклар фаолияти тўғрисида”ги қонунлар банк тизимини ислох қилишда, янги замонавий инструментларни қўллашга асос бўлиб хизмат қилади.

Мурожаатномада банк соҳасидаги ислохотларнинг асосий мақсади – тижорат банкларини мижоз учун ишлашга ўргатиш лозимлиги таъкидланди. Амалиётдан маълумки, ҳар қандай соҳани ривожланиши, тараққиёт этиши замонавий, билимли кадрларга боғлиқ. Шу жиҳатдан, Давлат раҳбари томонидан Банк-молия академиясини тўлиқ қайта ташкил этилиши ва бу жараёнда хорижий мутахассислар жалб этилиши таъкидланди. Шунингдек, аҳолида банк тизимига бўлган ишонччи шакллантириш ва банклар фаолиятига четдан аралашшига чек қўйиш бирламчи вазифалар сифатида таъкидланди.

Дарҳақиқат, агар тижорат банклари тижорат фаолиятини биринчи ўринга қўйишмаса, бозор муносабатларига мослашмаса, эртага бирор иқтисодий иттифоққа аъзо бўлишса, рақобатга тайёр эмаслиги натижасида қийин аҳволда қолиши мумкин. Шу нуктаи назардан, тижорат банклари ўзларининг ташкилий тузилмасини қайта қўриб чиқишиги, уни халқроқ стандартларга мослаб такомиллаштириш, кредитлаш шартларини соддалаштириш муҳимдир. Шунингдек, бизнесга йўналтирилган корпоратив бошқарув ва қузатув кенгашларини жонлантириш, замонавий банк хизматларини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқиши зарур.

Шунингдек, мурожаатномада Давлат улушига эга бўлган банклар босқичма-босқич стратегик инвесторларга сотилиши юзасидан зарурий кўрсатмалар берилди. Инвестицион жозибадорлиқни ошириш орқали хусусий сектор иштирокини кенгайтириш бўйича тақлифлар

берилди. Тижорат банкларига хусусий капитални жалб этилмас экан, уларни тез суръатларда ривожланиши қийин масалалигича қолиб кетиши мумкин. Шу жиҳатдан оладиган бўлсак, ҳақиқатда, тижорат банкларида Давлатнинг улушини имкон қадар пасайтириш яхши натижаларга олиб келади. Шунингдек, банкларга стратегик ривожланиш бўйича қатор топшириқлар берилди. Бу жараёнларни тезлаштириш учун илғор халқроқ банк амалиёти тажрибаларидан фойдаланишимиз керак. Бу, албатта, тижорат банкларини ривожланишига, мамлакатимиз банк-молия тизимини тараққиёт этишига, натижада, иқтисодиётимиз соғломлашишига ва рақобатбардошлиқни ошишига олиб келади.

Жуда кўпчилик рақамли иқтисодиёт нега керак ва нима беради деб ўйлаши мумкин. Рақамли иқтисодиёт деганда, фақатгина Блокчейн (Blockchain) технологиясини ва улардан халқроқ молия бозорларида фойдаланиш масалаларини ёки криптовалюталарни тушуниш керак эмас. Албатта, Блокчейн технологияси, криптовалюталар ҳам рақамли иқтисодиётнинг бир бўлаги. Лекин, рақамли иқтисодиёт (Digital Economy) деганда, рақамли коммуникациялар, ИТ ёрдамида олиб бориладиган иқтисодиёт тушунилади. Бунда, яширин иқтисодиётга барҳам бериш воситаси сифатида ҳам қараш мумкин. Чунки, биринчидан, ҳамма амалга оширилган операциялар электрон рўйхатдан ўтилишига, иккинчидан, ҳамма нарса шаффоф бўлишига эришилади. Қолаверса, ишлаб чиқаришда янги ИТ қўлланилиши оқибатида маҳсулот ва хизматларнинг таннархи пасаяди ва рақобатбардошлик ошади. Иқтисодиётимиз рақобатбардош бўлмас экан, бозор қонунлари тўлиқ амал қилмас экан, амалга оширилаётган иқтисодий ислохотларнинг натижаси сезиларли бўлмайди.

Жаҳон банкининг “Рақамли дивидентлар” номи тадқиқоти натижалари мамлакатлар иқтисодиётини ривожлантиришда рақамли иқтисодиётнинг нақадар долзарб ва муҳим масала эканлигини кўрсатади. Хусусан, интернет тезлигининг 10 фоизга ўсиши, мамлакат ЯИМни ўсишига олиб келади. Ривожланган давлатларда бу кўрсаткич, 1,21 фоизни ташкил этса, ривожланаётган давлатларда 1,38 фоизни ташкил этади.

Демак, интернет тезлиги 2 баробарга ошадиган бўлса, ЯИМ ҳажми ҳам қарийиб 15 фоизга ошишига эришиш мумкин.

Жаҳонда амалга оширилаётган глобаллашув шароитида ташқи миграция, халқроқ савдо ва капиталлар ҳаракати, туризм, хорижий инвестициялар, ИТ ривожланиши мамлакатларнинг иқтисодий ўсиш суръатларига таъсир этади. Ўзбекистонда очкиқлик, халқроқ иқтисодий-сиёсий алоқаларнинг ривожланиши иқтисодий саноат тармоқларини модернизация қилиш, техник ва технологик жиҳатдан қайта жиҳозлаш имкониятларини юзга келтирди. Бунга мамлакатимиз ташқи савдо ҳажмининг ўсиши мисол қилиб келтириш мумкин. “Электрон ҳукумат”, “электрон бошқарув”, “телекоммуникация”, “Интернет”, “Веб-сайт” каби юзлаб иборалар ҳаётимизнинг ажралмас бўлагига айланди. ИТ кундалик ҳаётимизнинг барча соҳаларини қамраб олмоқда.

Рақамли иқтисодиётда ИТ ёрдамида таннархи камайтиришга, натижада, оптималлашувга ва самарадорлик ошишига эришилади.

Рақамли иқтисодиётда замонавий илмий ёндашувлар ва инновациялар муҳим ва устувор аҳамиятга эга бўлади. Бунда илмий сифмдорлик юқори бўлган тармоқлар ривожланади.

Рақамли иқтисодиёт ривожланган давлатларда ЯИМ ҳажми ҳам, ЯИМни аҳоли сон бошига улуши ҳам юқориридир. Экспертларнинг фикрича, 2020 йилдан бошлаб йирик банкларнинг қарийиб 30% дан ортиғи ўзларининг иш фаолиятида Blockchain технологиясидан фойдаланишни бошлаб юборишди. Бунга сабаб қилиб, Blockchain технологиясининг нисбатан эндигина яратилганга қарамадан, унинг мавжуд бизнес жараёнлардаги инқилобий ўзгаришларни қамраб олгани молия бозорлари иштирокчилари орасида улкан қизиқиш уйғотганини кўрсатиши мумкин.

Маълумки, бугунги кунда рақамли иқтисодиёт қиймат яратишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Турли хил алгоритмлар, жараёнлар ва рақамли ахборотлар корпоратив бизнесни стратегик ривожланишида асосий ҳал қилувчи кучга эга бўлмоқда. Рақамли номолиявий омиллар банкларни рақобатбардошлигини белгилаб бермоқда, самарадорлигига таъсир кўрсатмоқда.

(Давоми 5-саҳифада)

(Бошланиши 4-саҳифада)

Рақамли технологияларни ривожланиши охир-оқибат номоддий активларни, яъни физик жиҳатдан мавжуд бўлмаган номонетар активларни ошишига олиб келмоқда. Масалан, 1975 йилда Американинг йирик корпорациялари номоддий активлари 17%ни ташкил этган бўлса, 2019 йилга келиб, бу кўрсаткич 85%дан ошди. Аниқроқ тушунтирадиган бўлсак, бухгалтерия балансидаги моддий ва номоддий активлар ўз ўринларини алмаштириштиришди.

Рақамли активлар – бу молиявий ҳисоботларни тузишда ҳисоба олинадиган рақамли шаклдаги номоддий активлардир.

Жаҳоннинг машҳур McKinsey экспертларининг баҳолаши бўйича, бугунги кунда жаҳон ЯИМнинг қарийб 10%и рақамли активларга тўғри келади, шу билан бирга, уларни ишлаб чиқиш суръати жаҳон иқтисодий ўсишининг 30%ига тўғри келади. Рақамли активларни ривожланиши акселератор (тезлаштирувчи) ҳаракатига ўхшайди.

Рақамли активларни ривожланишида ижтимоий тармоқларни ўрни муҳимдир. Ижтимоий тармоқлар ўз навбатида рақамли бизнесни ривожланишига кенг имкониятлар яратиб беради.

Рақамли иқтисодиётнинг замонавий кўриниши сифатида мобил тўлов тизимларини кўрсатиш мумкин. Бунда ҳаммамизга маълумки, мижозларнинг смартфонлари банкдаги ҳисобрақамларга боғланган бўлади, бу ўз навбатида мижозларга on-line харидларни амалга ошириши ва фақатгина мобил аппаратнинг экранига қўл теккизиш орқали дунёнинг исталган жойига пул маблағлари ўтказиши мумкин.

Тўлов тизимлари ва банк ахборот тизимлари рақамли активлардан кенг фойдаланишади. Рақамли активларнинг асосий компонентлари сифатида интеллектуал мулк объектлари ҳисобланади. Интеллектуал фаолият натижалари эгаллик ҳуқуқини фақатгина компания эга бўлади. Бундай активларга мисол қилиб, ихтиро патентига мутлақ ҳуқуқ, компьютер дастурларига мутлақ ҳуқуқ ва маълумотлар базасини келтириш мумкин.

Рақамли активларни ривожланишини рақамли тижоратнинг ривожланишисиз тасаввур қилиш қийин. Рақамли тижорат эса, содда ва ишончли рақамли тўлов тизимларини яратиши талаб этади. Биринчи on-line тўлов тизимларига хизмат кўрсатишда аҳоли ўртасида кенг тарқалганлиги сабабли кредит ва дебет карталаридан фойдаланилган. Visa ва Master Card кредит карталари эмитентлари сотувчилардан ахборот алмашинувида юқори хавфсизлик чорларини кўриш шартларини талаб этишган.

Жаҳонда рўй бераётган сўнгги трендларни ўрганиш фойдадан холи бўлмайди. Чунки, дунёда бухгалтерия балансидаги моддий ва номоддий активлар ўз ўринларини жадал алмаштириш даврида биз ҳам асосий эътиборни фақат маҳсулотлар экспортига қаратмасдан, балки ноу-хау, блокчейн технологияларини фаолиятини замонга ҳамоҳанг ўрганиб, шу билан бирга, рақамли иқтисодиётдан фойдаланиши янги босқичга олиб чиқишимиз мақсадга мувофиқ бўлади, деб ҳисоблаймиз.

Яна бир нарсага тўхталиб ўтиш зарурдир. Мухтарам Президентимиз рақамли иқтисодиётни ривожлантиришни устувор вазифа сифатида белгилашларига сабаб, Ўзбекистон иқтисодиётини юқори суръатларда ўсишини таъминлаш билан бирга, аҳоли онгини, илмини, қарашларини замон билан ҳамнафас қилиш, қолаверса, мамлакатимизнинг халқаро майдонда интеграциясини тезлаштириш ва натижада Ўзбекистонни демократик, иқтисодий жиҳатдан ривожланган давлатлар қаторига қўшишдан иборатдир.

“АСАКА” БАНКНИНГ САМАРАЛИ ЛОЙИҲАЛАРИГА ПРЕСС-ТУР

Жорий йилнинг 30 январь куни “Асака” банк томонидан ОАВ ходимлари учун Самарқанд шаҳрига пресс-тур уюштирилди. Унда иштирокчилар банк томонидан молиявий қўллаб-қувватланаётган бир қатор корхоналар фаолияти билан яқиндан танишиб, уларнинг эришган натижалари ва келгуси режалари билан қизиқди.

Дастлаб, журналистлар ишлаб қуввати баландлиги, маҳсулотларининг талабгорлиги билан Ўрта Осиёда машҳур бўлган “SAM ANTER GILAM” маъсулияти чекланган жамиятида бўлишди. Мазкур корхонанинг гиламлари нафақат Осиё бозорларини, эндиликда Европа ва Америка бозорларини ҳам эгалламоқда. Айни дамда корхонада 28 та коллекция ва 3000 дизайндан иборат бўлган гилам маҳсулотлари йилига 12-13 млн. кв.м.да ишлаб чиқарилади.

2000 йилда ташкил этилган ушбу корхона “Асака” банкнинг доимий мижозларидан. “SAM ANTER GILAM” корхонаси банкдан олинган кредит ва ўз маблағлари ҳисобидан Европанинг замонавий технологиялари билан жиҳозланган. Шуниси эътиборлики, корхонада ип ишлаб чиқаришдан то тайёр гилам ишлаб чиқаргунча бўлган жараён тўлиқ амалга оширилади.

– Маҳсулотларимизнинг 65-70 фоизи Ўзбекистон бозорларида, 45 фоизига яқини эса, четта экспорт қилинапти, – дейди “SAM ANTER GILAM” МЧЖ Савдо бўлими мутахассиси Шаҳриёр Фуломов. – 2019 йили “Асака” банкдан Германиянинг “Commerzbank” кредит линиясидан маблағ олиниб, хомашё ва янги замонавий Европа ускуналари сотиб олинди, ишлаб чиқариш қуввати янада оширилди.

Айни дамда иккита катта цехдан иборат, 30 га яқин турли хил хорихий ускуналардан иборат корхонада 800 дан орტიқ ишчи-ҳодим фаолият кўрсатади. Уларнинг 70-80 фоизи ёшлардир. Корхона томонидан ишчи-ҳодимларнинг самарали меҳнат қилишлари учун қатор қулайликлар

яратилган. Масалан, эрталаб ишга келиш ва қайтишда махсус автобус ишчиларни уй манзилларига елтиб қўяди. Кунига бир марта корхона ҳисобидан овқатлан-тирилади. Корхонанинг ўз хусусий тиббий муассасаси ҳам бўлиб, ишчи-ҳодимлар ўз соғлиқларини тиклаб олишда бу имкониятлардан фойдаланишмоқда.

Ўтган йили корхонага гилам саноатида зарурий хомашё бўлган полипропилен сотиб олиш учун “Асака” банк томонидан жалб қилинган Германия давлатининг “Commerzbank” линияси кредитлари ажратилди.

“SAM ANTER GILAM” МЧЖнинг келгусидаги режалари иш ҳажминини 25 фоизга ошириш ва дунёнинг машҳур 5 та гилам саноатининг бирига айланишдир. Ўтган йилнинг охирида АҚШда корхонанинг савдо уйи очилиши мазкур ниятларнинг амалга ошишига туртки бўлади.

Пресс-тур давомида иштирокчилар Европанинг замонавий технологиялари билан жиҳозланган “TUFT AND GRASS” МЧЖ корхонасида ҳам бўлишди. Сунъий чим ва ковралин ишлаб чиқарилишига ихтисослашган ушбу корхонага “Асака” банк томонидан 1,9 млн. Евро миқдорда кредит ажратилган. Бугунги кунда корхонада 15 турдаги маҳсулот: полиэстр ип калаваси, бирламчи синтетик асос, нотўқма мато, ковралин, сунъий чим кабилар ишлаб чиқилмоқда.

Ушбу корхонанинг бир аҳамиятли жиҳати борки, унда чиқинди маҳсулотлари қайта ишланиб, ҳам атроф-муҳитнинг озодалиги, ҳам камҳаражатлилик таъминланаркан. Яъниким, бўш полиэтилен идишлар республика бўйлаб

тўпланиб, қайта ишлаш жараёнида хомашё гранулалари тайёрланар экан. Ўз ўрнида гранулалардан сунъий матолар ишлаб чиқилиб, гилам тўқишида асқотадиган гиламнинг бирламчи асоси бўлган мато тўқилади.

Хомашё гранулалари асосан Қарақалпоғистон Республикасида ишлаб чиқарилади. Чиқиндини қайта ишлаш жараёнида эса қўшимча хомашё тайёрланади. Бу ўз ўрнида корхона ҳаражатларини тежайди.

Пресс-тур давомида эркаклар куйлақлари ва чойшаблар ишлаб чиқаришига ихтисослашган “SAMARKAND EURO ASIA TEXTILE” МЧЖ корхонаси фаолияти билан ҳам танишилди. Мазкур корхона “Асака” банк томонидан 39,7 млрд. сўм миқдорда молиялаштирилган.

Европа ва Япония давлатларида ишлаб чиқарилган ускуналар билан жиҳозланган ушбу корхонада жами 225 нафар ходим ишлайди. Бу корхона тизимида маҳсулотлар пахта толасидан бошлаб тайёр кийим-кечаклар ҳолатига келгунча бўлган жараён тўлиқ амалга оширилади.

– Бизнинг корхонамиз асосан хорихга маҳсулот етказиб берапти. АҚШ ўтган йилнинг ўзида 1,5 млн АҚШ доллариллик маҳсулот экспорт қилинди, – дейди, корхона директори Шуҳрат Масқудов, – Жорий йил бу рақамни 5 млн. АҚШ долларига етказишни режалаштиряпмиз.

“Асака” банк томонидан кредит олиб ўз ишини ривожлантирган корхоналардан яна бири “TONG” МЧЖ полиграфия маҳсулотларини ишлаб чиқаришига ихтисослашган корхонадир. Унда қадоқланган қутичалар, ишлаб чиқарувчиларнинг бренди туширилган махсус қоғозлар ва турли рекламалар тайёрланади. Корхонада жуда ноёб Германиянинг ускуналари ўрнатилган бўлиб, у маҳсулотларнинг сифатлиги ва чидамлилигини таъминлайди.

– Мен “Асака” банкнинг доимий мижозлариданман. Шу кунгача 3 та лойиҳамни шу банк орқали молиялаштириб, тадбиркорлигимни ривожлантириб келмоқдаман. Ушбу полиграфия корхонасининг тўртинчи лойиҳам бўлиб, бу учун банкдан 1 млн. 824 минг евро миқдорда кредит маблағига Германиянинг замонавий полиграфия ускуналарини сотиб олдим, – дейди, корхона директори Баҳодир Лутфуллаев. – Шу кунларда 30га яқин ишчи ўринлари яратилиб, келгусида иш ҳажминини 50 фоизга оширишни режалаштирдим.

Пресс-тур давомида ОАВ ходимлари Самарқанд шаҳрининг етакчи корхоналарида бўлиб, мамлакатимизнинг энгил саноати кундан-кун ривожланаётганига гувоҳ бўлишди.

Умиди ХУДОЙБЕРГАНОВА

ХЎЖАЛИК ЮРИТУВЧИ СУБЪЕКТЛАРНИНГ НАҚД ПУЛЛАРИНИ ИНКАССАЦИЯ ҚИЛИНГАНЛИГИ УЧУН ХИЗМАТ ҲАҚИ ТЎЛАНИШИ ТЎҒРИСИДА

Марказий банк ахбороти 2020 йил 16 январда Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритиш, шунингдек, баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида”ги 30-сонли қарори қабул қилинди.

Унга асосан 2020 йил 1 мартдан бошлаб, хўжалик юритувчи субъектларнинг нақд пулларини банкларга инкассация хизматлари орқали етказиб берилиши бўйича хизмат ҳақи шартнома асосида буюртмачи, яъни инкассация хизматлари кўрсатилишининг ташаббускори (хўжалик юритувчи субъект ёки банк) томонидан тўланиши белгиланди.

Бунда инкассация учун хизмат ҳақи шартномага асосан:

хўжалик субъекти нақд пул тушумини банкларга етказиб беришда инкассация хизматидан фойдаланиши маъқул кўриб, ташаббускор бўлса, буюртмачи сифатида мижоз томонидан;

мижозга қўшимча хизмат тури сифатида унинг нақд пул тушумини инкассация хизмати орқали олиб келиш банкнинг таклифи асосида ташкил этил-

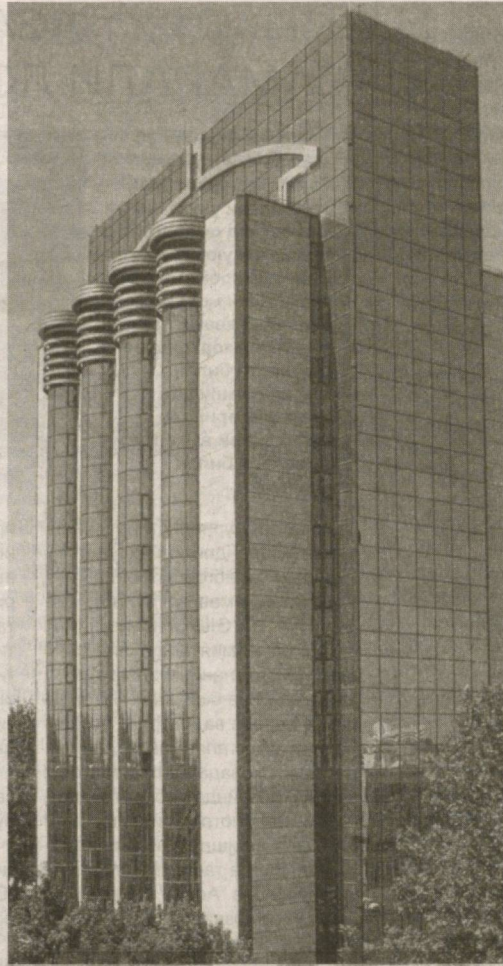
са, банк томонидан тўланади.

Шунингдек, нақд пулларини банкларга инкассация хизматлари орқали етказиб берилиши бўйича хизмат ҳақини банк ва мижоз ўзаро шартнома асосида келишган ҳолда, биргаликда тўлашлари ҳам мумкин.

Хўжалик юритувчи субъектлар инкассация хизматларидан фойдаланмаган ҳолда, нақд пулларини банкларга ўзлари мустақил равишда топширишлари ҳам мумкин ва бунда нақд пулларни топширганлиги учун банклар томонидан ҳақ ундирилмайди.

Шу билан бирга, мижозлар ва аҳоли томонидан уларга тегишли бўлган ҳисобрақамларга кириш қилиш ва тўловлар учун банкларга топшириладиган нақд пул маблағлари чекловларсиз қабул қилиниши шарт.

Cbu.uz

ҲИСОБВАРАҚДА МАБЛАҒЛАР ЕТАРЛИ ЭМАС: ИККИНЧИ НАВБАТДА НИМА ҲИСОБДАН ЧИҚАРИЛАДИ

Хўжалик юритувчи субъектларнинг банк ҳисобварақларидан пул маблағларини ҳисобдан чиқариш тартиби тўғрисидаги йўриқномага қўшимча киритилди (рўйхат рақами 2342-10, 17.01.2020 й.).

Эслатиб ўтаемиз, тақдим этилган талабларни қаноатлантириш учун асосий ҳисобварақда маблағлар етарли бўлмаган тақдирда пул-ҳисоб-китоб ҳужжатлари 2-сон картотекага кириш қилинади, шундан кейин барча тўловлар муайян кетма-кетликда амалга оширилади (навбатдан ташқари, биринчи, иккинчи ёки учинчи навбатда, тахр.).

Тузатишлар билан иккинчи навбатда, навбатдан ташқари ва биринчи навбатдаги тўловлар амалга оширилгандан кейин мажбуриятларнинг календарь навбати тартибда бажариладиган рўйхатига қўшимча киритилди. Унга қуйидагилар киритилди:

МАЖБУРИЙ АУДИТОРЛИК ТЕКШИРУВЛАРИ: НИМАЛАР ЎЗГАРАДИ?

“Аудиторлик фаолияти тўғрисида”, “Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятлар тўғрисида”ги Қонунларга тузатишлар киритилди (22.01.2020 йилдаги ЎРҚ-603-сон Қонунга қаранг).

Эслатиб ўтаемиз, 2018 йилнинг сентябрь ойида Президент аудиторлик фаолиятини янада ривожлантиришга доир қарорни имзолаган эди. Ушбу ҳужжатда назарда тутилган чора-тадбирлар босқичма-босқич амалга оширилади (2019 ва 2020 йиллардан, тахр.), сабаби бунинг учун жумладан қонунларга

тузатишлар тайёрлаш ва қонуности ҳужжатларини ишлаб чиқиш лозим эди.

Хусусан, унинг бандларидан бири билан 2020 йил 1 январдан бошлаб ҳисобот йили якуни бўйича қуйидаги шартлардан бир вақтнинг ўзида иккитасига жавоб берган тижорат ташкилотлари ҳам ҳар йили мажбурий ауди-

торлик текширувдан ўтиши лозим:

активларнинг баланс қиймати БҲМнинг 100 000 баробар миқдоридан ортиқ бўлса; маҳсулотларни (ишларни, хизматларни) реализация қилишдан тушум БҲМнинг 200 минг баробар миқдоридан ортиқ бўлса;

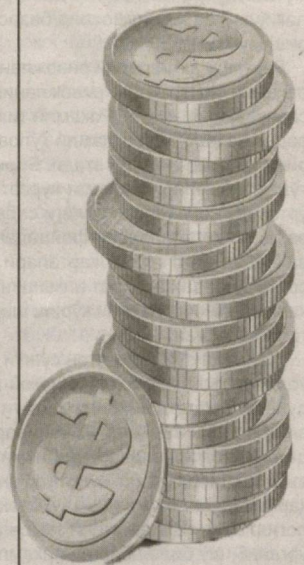
ҳодимларнинг ўртача йиллик сони 100 кишидан ортиқ бўлса.

Бироқ қонун ҳужжатларига киритилган тузатишлар Президент қарорининг юқорида кўрсатилган нормаларидан қатор жиҳатлари билан фарқ қилади:

Биринчидан, фақат битта мезон – активларнинг баланс қиймати белгиланган. Ҳар йили мажбурий аудиторлик текширувдан ўтказиш учун у БҲМнинг 100 минг баробар миқдоридан, яъни 22 300,0 млн. сўмдан (материал эълон қилинган санада) ортиқ бўлиши керак. Тушум ва ҳодимларнинг ўртача йиллик сони бу ҳолатда инобатга олинмайди; иккинчидан, тузатиш-

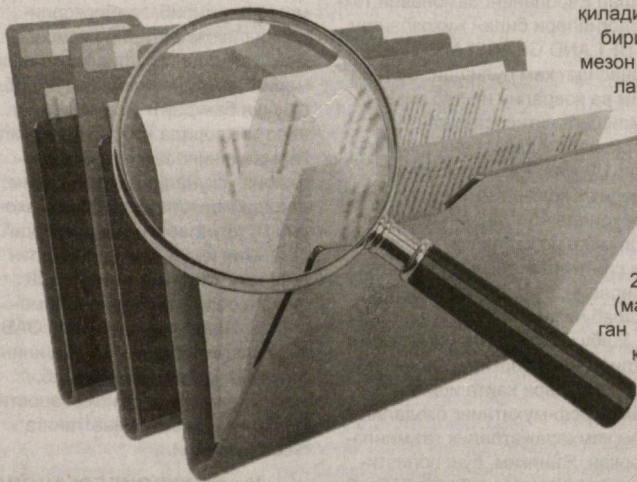
лар қарордан келиб чиққанideк тижорат ташкилотларининг барчасига ҳам эмас, балки фақат масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулиятли жамиятларга тааллуқли. Акциядорлик жамиятлари, кредит ва сугурта ташкилотлари, инвестиция фондлари, биржалар, давлатга тегишли улушга эга субъектлар ва ДУКларни ҳам эсдан чиқармаслик керак (“Аудиторлик фаолияти тўғрисида”ги Қонуннинг 10-моддаси);

учинчидан, ўзгартиришлар 1 январдан эмас, балки 2020 йилнинг 24 мартдан амалга киритилади (тузатишлар эълон қилингандан эътиборан уч ой ўтгач, тахр.). Акциядорлик жамиятларига доир янгиликлар ҳам мавжуд. Энди мустақил ташқи аудиторлик ташкилотлари АЖ соф активлари қийматининг 10%и ва ундан кўпини ташкил этадиган уларнинг йирик битимлари ва аффилиланган шахс билан битимлари шартларини ўрганадилар. Бунда баҳоланган ташкилоти томонидан аниқланган мол-мулкнинг бозор қиймати инобатга олинади. Аудитсиз бундай битимларни тузиш тўғрисида қарор қабул қилиш мумкин эмас. “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонунга тегишли қўшимчалар 23 январдан кучга кирди.

Давлат бюджети ҳисобидан берилган бюджет ссудаси, кредит линияси ва улар бўйича ҳисобланган фоизлар;

Ўзбекистон Республикасининг Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ресурслари ҳисобидан берилган кредитлар бўйича қарзлар ва улар бўйича тўловлар.

Tech Crunch компанияси берган маълумотга кўра, “чегаравий ҳисоблар” учун юқори технологияларни ўзида қамраб олувчи Xnor.ai лойиҳаси учун Apple компанияси 200 миллион АҚШ доллари сарфлади.

Xnor.ai лойиҳаси тармоқдан ташқарида ва булутли хотира майдонида эга бўлмасдан туриб ишлаб оладиган “ақлли” қурилмалар учун сунъий ақлли тизим яратиш билан шуғулланади. iPhone дан ташқари Xnor.ai лойиҳаси билан Amazon, Microsoft ва Intel сингари йирик компаниялар ҳам қизиқмоқда.

Apple вакиллари бу лойиҳани қўлга киритганини тасдиқлади, бироқ бу масалада ҳам тафсилотларга тўхталишдан бош тортишди ва доимгидек: “Apple вақти-вақти билан катта бўлмаган технологик компанияларни харид қилади ва биз, қондага кўра, ўз мақсад ва режаларимизни муҳокама қилмаймиз” дейишди.

Xnor.ai ишланмаси автоматик ҳисоблаш алгоритмининг самарадор даражаси билан боғлиқ ҳолда ишлайди. Бунинг сабаби бу тизим энг нозик “темир”да ҳам ишлаши талаб этилади. Масалан, стартап қарорига асосан кузатув камералари объекларни мустақил равишда таний олади. Улар бунда булутли сақлаш майдонидаги тармоққа ҳам боғлиқ бўлмаган вазиятда ишлайди.

2019 йилда Xnor.ai AI2Go платформасини ишга туширди. Мазкур платформа ишлаб чиқувчи ва ишлаб чиқарувчиларга “ақлли” қурилмаларда қў-

APPLE навбатдаги янги лойиҳани харид қилди

ланиладиган сунъий ақлга эга русумларни яратиш имконини беради. Бу билан чегараларда фойдаланиладиган мосламалар, хусусан камералар, дронларда ҳам уларни жойлаштириш мумкин бўлади.

Платформа ўз ичига “ақлли” уй учун қўлланила-

диган махсус қурилмаларга тўғри келувчи юзлаб русумли мосламаларни ўз ичига олади. Хизматнинг вазифаси – сунъий ақлли чегаравий қурилмаларни яратишда ишлаб чиқувчиларни айрим қийинчиликлардан холи қилиш ҳисобланади.

Янги русумдаги қурилмаларни бир

неча тугмачани босиш ва кодларни териш орқали яратиш мумкин, шунингдек бошқарувга энгил бўлиши учун чекловлар таркибини ўзгартириш имкони бор. Масалан, хотирани сарфлаш қисмини бошқариш мумкин.

Financial Times нашрига маълум қилинишича, стартап технологияси ахборотларни булутли дастурга жўнатишдан қутулиб қолишга ёрдам беради, бу эса Apple мижозлари ўз шахсий маълумотларини бутунлай назорат қила олишини аниқлатади. Шунингдек, булутли дастур билан алоқа узилган тақдирда ҳам, масалан, ўзини ўзи бошқарадиган автомобилларда ҳам, энг муҳим иловалар ишлашда давом этади.

Xnor.ai харид қилиниши компания маркетинг фаолиятининг муҳим бир қисми бўлиши мумкинлиги ҳам тахмин қилинмоқда. Боиси компания Google ва Facebookдан фарқланиш ниятида. Компаниядагиларнинг ўзлари бу масалада изоҳ беришдан бош тортиди.

Xnor.ai Microsoft ҳамасосчиларидан бири Пол Аллен томонидан асос солинган Сунъий ақл институтидан алоҳида бўлиб ажралиб чиқди ва инвесторлардан 14 миллион АҚШ доллари миқдоридagi маблағга эга бўлди. Xnor.aiнинг Бош директори Али Фарходий Вашингтон университетининг доцентидир.

“ФОРБЕС” РЎЙХАТИДАГИ ЭНГ БОЙЛАР

1. ЖЕФФ БЕЗОС

Маблағи: 117,2 миллиард доллар

Жефф Безос америкалик тадбиркор, Amazon.com интернет-компанияси раҳбари ва асосчиси, Блуе Оригин аэрокосмик компаниясининг асосчиси ва эгаси ҳамда “Вашингтон Пост” нашриётининг эгаси.

2. БЕРНАРД АРНАУЛТ

Маблағи: 112,9 миллиард доллар

Бернард Арнаулт – француз бизнесмени, Лоуис Вуйтон Моет Хеннесси компаниялар гуруҳи президенти.

3. БИЛЛ ГЕЙТС

Маблағи: 110,4 миллиард доллар

Билл Гейтс – америкалик тадбиркор ва жамоат арбоби, филантроп, асосчиларидан бири (Пол Аллен билан биргаликда) ва Microsoftнинг аввалги энг катта акциядори

4. УОРРЕН БАФФЕТ

Маблағи: 90 миллиард доллар

5. МАРК ЦУКЕРБЕРГ

Маблағи: 81,9 миллиард доллар

Марк Цукерберг – америкалик дастурчи, Интернет технологиялари бўйича тадбиркор, Facebook ижтимоий тармоғини яратувчилар ва асосчиларидан бири.

РОССИЯ ОЛТИН ЗАХИРАСИ ТЎЛИБ БЎЛДИ

Дунёнинг энг йирик олтин харидори ҳисобланмиш Россия банкнинг мазкур қимматбаҳо металлга бўлган қизиқиши пасайди. Сўнгги беш йил давомида 40 миллиард АҚШ долларига яқин маблағни олтин харид қилишга сарфлаганидан сўнг марказий банк харидни камайтирди.

2019 йил 11 ойида Марказий банк 149 тонна қимматбаҳо металлни сотиб олган бўлиб, бу билан ундан аввалги йилдаги мос даврига нисбатан 44 фоиз кам натижа қайд этилди. Бундан ташқари, йил якунига кўра 2013 йилдан буён энг минимал кўрсаткичга эришилди. Таҳлилчиларнинг фикрига кўра, Марказий банк олтин захирасини етарлича тўлдириб олган. Бундан ташқари, уларнинг фикрига кўра санкцияларнинг хавфи биров пасайган ва иқтисодий шок асоратларини бартараф этиш учун катта миқдордаги бойлиқни ушлаб туришга эҳтиёж қолмаган.

Шунга қарамай, Марказий банк ҳозирча дунё бўйича энг кўп олтин харид қилаётган ташкилотлар сафида турибди. Россия захирасида жами 106 миллиард АҚШ долларилриқ 262 тонна олтин сақланаётган бўлиб, уларнинг муайян қисми Москвадаги сейфларда жойлаштирилган.

Олтиннинг нархи сўнгги олти йилдаги энг максимал даражага етиб турган айни вақтда МБ нинг олтинга нисбатан сиёсати ўзгариши ортда ушбу қимматбаҳо металл қиймати ва унга нисбатан талаб ўзгариши кутилмоқда. Ўтган йил давомида олтиннинг нархи тахминан 20 фоизга ошганди.

“Санкцияларнинг кескинлашишидан ўзига хос ҳимоя сифатида олтиндан фойдаланиш мумкинлиги инобатга олинса, олтинни бундан буён бунчалик катта ҳажмда сотиб олмасликлари мантиқан тўғри бўлади”, – деди.

Bloomberg агентлигига “Райффайзенбанк” АЖ таҳлилчиси Денис Поривай.

Россия Президенти Владимир Путин 2018 йилда тўртинчи муддатга сайлангач, Қасамёд қилиш

маросимида қайд этганидек, мамлакатда иқтисодий суверенитет мустақамланиши учун доллардан қарамлик даражаси пасайтирилиши режалаштирилмоқда. Россия олтин захирасини 2007 йилдан буён беш баробарга кўпайтирди ва олтин захиранинг қарийб 20 фоизига тенг. Бу эса 2000 йилдан буён қузатилган энг юқори кўрсаткичдир.

“Харидларнинг фаоллиги пасайтирилиши Россия Банки аллақачон портфельда олтин улуши таргетланиш кўрсаткичига эришгани билан боғлиқ”, – дейди “Ренессанс ка-

питал” ХКнинг Россия бўйича бош иқтисодчиси Софья Донец. У олтин харид қилишда давом этилиши, бироқ унинг суръати пасайиши тахмин қилди. Геосиёсий беқарор ҳолат қузатилаётган ва иқтисодий ўсиш борасида хатарлар кучаяётган бир пайтда инвесторларнинг молиявий маҳсулотларга нисбатан иштаҳаси баланд бўлмоқда. Бу ҳақида S&P Globalнинг маҳсулотлар бозори бўйича бош стратеги Оле Хансен маълум қилган. Амалга оширилмаган ишлар Россия Марказий банки томонидан олтинга бўлган талабни пасайтириб, мувозанатни таъминлашга хизмат қилиши керак.

Олтин харидининг камайиши Россия олтин қазувчилари ва банкларининг бизнес моделини ўзгартиради. Улар олтинни Марказий банкка эмас, экспорт қилишига тўғри келади. Федерал божхона хизмати маълумотига кўра, олтин экспорти 2019 йилда 100,5 тоннани ташкил этган бўлса, 2018 йилда бу кўрсаткич 16 тоннага тенг эди.

Қазиб олувчи компаниялар келажакда металлни тўғридан-тўғри экспорт қилиши мумкин. РФдаги йирик олтин ишлаб чиқарувчи компания ҳисобланмиш “Полюс” ОАЖ ҳукуматдан экспорт қилишга ружсат беришни назарда тутувчи лицензияни қўлга кириштириш режалаштирилганини маълум қилган. Ҳозирга қадар бундай ружсатномаларга фақатгина банклар эга.

“ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК” УЧИНЧИ БОР БИРИНЧИ Тижорат банкларининг 2019 йилги инвестицион фаоллик рейтинг

(Бошланиши 1-саҳифада)

Танлаб олинган лойиҳаларни 4403 таси ёки 6529,5 млн. долларлиги хорижий кредит ҳисобидан (шу жумладан, 2944 та лойиҳа ёки 4554.5 млн. АҚШ долларлиги банклар томонидан жалб қилинган тўғридан-тўғри хорижий кредитлар ҳисобига) молиялаштириш режалаштирилган. 26641,3 млрд. сўмлик 15708 та лойиҳа миллий валютада, шу жумладан, 22435,4 млрд. сўмлик 13255 та лойиҳа банкларнинг ўз маблағлари ҳисобига молиялаштириш кўзда тутилган.

Тижорат банклари томонидан молиялаштириш учун танлаб олинган жами инвестицион лойиҳаларни 18930,5 млрд.сўмлиги 4109 та объектни қуриш учун, 5727,9 млрд.сўмлиги 2019 та объектни сотиб олиш учун, 1887 млрд. сўми 6938,5 та объектни реконструкция қилиш ва 64721,4 млрд. сўми ускуна ва механизмлар сотиб олиш учун режалаштирилган.

Лойиҳа эгалари томонидан йил давомида ажратилган маблағларни 97479,1 млрд. сўми, ёки 94,2% ўзлаштирилган (шу жумладан, 25200,9 млрд. сўм. ёки 98,5% миллий валютада ва 72278,2 млрд. сўм. ёки 92,7% хорижий валютада).

2019 йил якунига кўра молиялаштирилган инвестицион лойиҳалардан 57738,0 млрд. сўмлик 13471 та объект ёки 66,9% ишга туширилган. Бундан ташқари, 22191 млрд. сўмлик 5865 та машина ва ускуналар, 21778,8 млрд. сўмлик 5513 та қорамол, асалари уяси ва мевали кўчатлар сотиб олиш молиялаштирилган.

Объектларни ишга туширилиши натижасида 109468 та янги иш ўрни яратилган. Ишга туширилган корхоналар томонидан 71806,3 млрд. сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган. Маҳсулотни 64352,7 млрд. сўмлиги истеъмолчиларга сотилган, шу жумладан, 736 млн. долларлик маҳсулот экспорт қилинган.

Тижорат банкларни инвестицион фаоллик рейтингини аниқлаш мезонларига мувофиқ, 2019 йил якунига кўра, Сифат ва даромадлилик кўрсаткичлари бўйича кўзда тутилган 40 баллдан 28,6 балл тўплаган, Хатарлар билан боғлиқ кўрсаткичлари бўйича кўзда тутилган 25 баллдан 24,1 балл тўплаган, Самарадорлик кўрсаткичлари бўйича 20 баллдан 19,8 баллга эришган, ҳажмий кўрсаткичлар бўйича 15 баллдан 13,0 балл олган жами 85,5 балл тўплаган, АТБ “Ўзсаноатқурилишбанк” йил давомида учинчи бор рейтинг рўйхатини биринчи погонасини эгаллади. Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки иккинчи ўринга эришди (81,4 балл) ва АТБ “Асака” банки (80,9 балл) учинчи ўринга лойиқ деб топилди.

Бундан ташқари йил давомида “Агробанк”, “Ипотека-банк”, “Қишлоқ қурилиш банк”, Халқ банки, “Ипак Йўли банк” “Invest Finance Bank” ва “Алоқабанк” инвестицион фаоллик рейтинг юқори погоналаридан жой эгаллаб келди.

№	Банklar номи	Банklarнинг олган баллари				Умумий баллар
		Сифат ва ҳажм кўрсаткичлари (макс. -15)	Самарадорлик кўрсаткичлари бўйича (макс. -20)	Риск билан боғлиқ бўлган кўрсаткичлари (макс. -25)	Даромадлилик ва сифат кўрсаткичи (макс. -401)	
1	“Ўзбекистон саноат-қурилиш банки” акциядорлик тижорат банки.	13	19,9	24,1	28,6	85,6
2	Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки.	12,9	18,7	20,4	29,4	81,4
3	“Асака” акциядорлик тижорат банки.	12,7	18,1	20,2	29,9	80,9
4	“Invest Finance Bank” акциядорлик тижорат банки.	8,1	15,1	22,6	27,3	73,1
5	Акциядорлик тижорат “Алоқабанк”.	9,4	18	14	31,4	72,8
6	“Ипак Йўли” акциядорлик инновация тижорат банки.	10,7	15,4	19,2	27,1	72,4
7	“Ипотека-банк” акциядорлик тижорат ипотека банки.	11,1	15,9	21,3	22,8	71,1
8	“Агробанк” акциядорлик тижорат банки.	9	12,2	21,3	25,1	67,6
9	“Қишлоқ қурилиш банк” акциядорлик тижорат банки.	11,6	16	18,1	21,5	67,2
10	“ASIA ALLIANCE BANK” акциядорлик тижорат банки.	8,6	14,6	17,6	24,1	64,9
11	Ўзбекистон Республикаси акциядорлик тижорат Халқ банки	9,9	14,7	15,9	23,9	64,4
12	“Туронбанк” акциядорлик тижорат банки.	9,8	7,8	22,2	24,3	64,1
13	“Трастбанк” хусусий акциядорлик банки.	9,3	11,9	13,3	27,7	62,2
14	“Orient Finans” хусусий акциядорлик тижорат банки.	7,1	11,2	13,3	28,3	59,9
15	“Капиталбанк” акциядорлик тижорат банки.	8,9	12,7	14,5	23,2	59,3
16	“Микрокредитбанк” акциядорлик тижорат банки.	7,6	12,7	17,6	21,2	59,1
17	Чет эл капитали иштирокидаги “Hamkor-bank” акциядорлик тижорат банки.	7,4	12,6	20	18,7	58,7
18	Хусусий акциядорлик-тижорат банки “Универсал банк”.	2,6	6,2	23,7	22,7	55,2
19	“HI-TECH BANK” хусусий акциядорлик тижорат банки.	4,5	9,2	12	26	51,7
20	“Ўзгроэксспортбанк” акциядорлик тижорат банки.	5	9,3	12	24,6	51
21	“Пойтахт банк” акциядорлик жамияти.	2,8	6,9	12	26,6	48,4
22	“Ziraat Bank Uzbekistan” акциядорлик жамияти.	2,9	6	17,6	16,8	43,2
23	“ҚДБ Банк Ўзбекистон” акциядорлик жамияти.	3,6	7,9	12	18,6	42,2
24	Чет эл капитали иштирокидаги “Савдогар” акциядорлик тижорат банки.	4,4	8,4	12	16,3	41,1
25	“Мадад Инвест Банк” хусусий акциядорлик тижорат банки.	1,5	5,6	6	17,2	30,2
26	“Туркистон” хусусий акциядорлик тижорат банки.	3,3	7,2	5,9	8,6	25
27	Эрон “Содерот” банкининг Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳридаги шўъба банки.	0	0	0	0	0
28	“Давр Банк” хусусий акциядорлик-тижорат банки.	0	0	0	0	0
29	“Ravnaq-bank” хусусий акциядорлик-тижорат банки.	0	0	0	0	0
30	“Tenge Bank” акциядорлик тижорат банки.	0	0	0	0	0

“Ahbor-Reyting” рейтинг агентлиги

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ - ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА
ҲАМКОРЛАРИМИЗ ВА МУАССИС:

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки

Ўзбекистон Республикаси
Банк-молия академияси

“Moliya yangiliklari agentligi” МЧЖ

ДИРЕКТОР
Ўктам АБДУЛЛАЕВ

БОШ МУҲАРРИР
Бобур МУҲАММАДИЕВ

НАШР УЧУН МАСЪУЛ
Шукр ЖАББОР

Обуна ва реклама учун
Тел: 99897 776 60 18
71 234 43 18
Факс: 71 234 43 18
Нашр индекси-102.

Ахборот кўмаги
ЎЗА, “Norma Hamkor” МЧЖ
Тахририят манзили:
100060. Тошкент ш., Юнусовод т.
Осиё кўчаси 1а
e-mail: bankaxborotnomasi@mail.ru,
www.finance.uz

Чоп этишга тайёрловчи:
“Moliya yangiliklari agentligi” МЧЖ
Газета тахририятнинг техник
ускуналарида саҳифаланди.

Тахририятнинг фақат ёзма розилиги билан “Банк ахборотномаси” да эълон қилинган материалларни кўчириб босишга ижозат берилди. Қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва қайтарилмайди. Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2012 йил 10 январда 0065-тартиб рақами билан рўйхатга олинган. Газета ҳафтада бир марта – пайшанба кўни чиқади. Буюртма № 0164 А-1665 Нархи шартнома асосида. Газета АЗ ҳажмида, 4 шартли босма табақда чоп этилди. Босишга рухсат этилди: 04.02.2020 й., 1 2 3 4 5 6